

MARCEL PRÉVOST

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΕ ΤΑ ΚΕΡΑΣΙΑ

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 14ου αἰῶνος, ἔζη εἰς τὴν Σιένην τῆς Τοσκάνης, ζωγράφος ὀνομαζόμενος Βαλτασσάρ Λεάντη. Ἦτο μετρίου ἀναστήματος καὶ ἀρκετὰ παχὺς. Τὸ κομψὸν πρόσωπόν του ἐκόσμει ὠραία καὶ πυκνὴ μαύρη γενειάς. Οἱ ὀφθαλμοὶ του, χρώματος ἡλέκτρον ἀποκλίνοντος πρὸς τὸ πυρρὸν, ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι, λεπτομερῶς τὰ πολὺ πληθύνον αὐτῶν ἀντικείμενα. Ἀλλὰ διὰ τὰ ἴδη, εἰς ἀπόστασιν, ὁ Βαλτασσάρ, ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ διπλώνῃ τὰ βλέφαρά του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔκαμινεν αὐτὸν νὰ φαίνεται ὀλίγον δειλὸς εἰς τὰς δημοσίας ὑποθέσεις τοῦ βίου του.

Εἰς τὴν ζωγραφικὴν διδασκαλὸς αὐτοῦ ἐχρημάτισεν ὁ ἐνδοξος Ματθαῖος di Giovanni, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα Ματθαῖος τῆς Σιένης, ὁ κάλλιστος τῶν ζωγράφων τῆς σχολῆς τῆς Σιένης, καθ' ὃν χρόνον ἤρχισεν ἡ παρακμὴ τῆς σχολῆς ταύτης.

Ὁ μαθητὴς ἠκολούθησεν εὐπειθῶς τὰς συμβουλὰς καὶ ἐφήρμοσε τὴν μέθοδον τοῦ διδασκάλου τὸν ὁποῖον ἠγάπα καὶ ἐθαύμαζεν. Ὅτε ὁ Ματθαῖος ἀπέθανεν εἰς τὴν Περουζίνην, ὁ Βαλτασσάρ δὲν ἔπαυσε ζωγραφῶν διὰ τὰ παρεκκλήσια, τὰς κοινότητας καὶ τοὺς εὐλαβεῖς, τὴν αὐτὴν Παναγίαν κρατοῦσαν τὸ Νήπιον καὶ δύο ἀγγέλους προσευχομένους.

Ἰδοὺ πῶς τοὺς παρίστανεν. Τὸ ὄρειδές καὶ ὀλίγον ἐπίμηκες πρόσωπον τῆς Θεομήτορος ἐπλακιστοῦτο διὰ μέλανος πέπλου μοναχῆς προσηρμοσμένου εἰς τὸν λαιμόν της διὰ πόρπης. Διὰ τῶν ἀδυνάτων καὶ ὠχρῶν χειρῶν της ἐκράτει τὸ Νήπιον. οὗτινος ἡ μικρὰ καὶ γυμνὴ κεφαλὴ ἐλούετο εἰς φωτιστέφανον. Οἱ ἄγγελοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, εἰς στάσιν λατρείας, ἔκλινον, ἐπὶ μακρῶν καὶ εὐκάμπτων τραχήλων τὰ μελαγχολικὰ πρόσωπά των. Ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ ἄγγελος εἶχε συμπεπλεγμένους τοὺς λεπτοφυεῖς δακτύλους του, ἐν ᾧ ὁ πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἶχεν ἑσταυρωμένας τὰς χεῖρας, ὡς ἐὰν περιέμενε νὰ μεταλάβῃ. Ἐνίοτε ὁμοῦ συνέβαινε τὸ ἀντίθετον, δηλαδή ὁ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἄγγελος εἶχε τὰς χεῖρας δεδεμένας καὶ ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ ἑσταυρωμένους τοὺς βραχίονας. Ὅθεν ὁ Βαλτασσάρ, ἦτο πεπεισμένος ὅτι εἶχε νεωτερίσῃ εἰς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην, καὶ διηρωτάτο, μετὰ τινος ἀνησυχίας, ἐὰν ὁ διδασκαλὸς του θὰ τὸν ἐπεδοκίμαζε. Διότι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του ἐνυπῆρχεν ἡ πλήρης δισταγμοῦ δειλία τοῦ βλέμματός του.

Ἐν τούτοις, ἔλαβε σπουδαίαν καὶ σχεδὸν αἰφνιδίαν ἀπόφασιν περὶ τὸ τριακοστὸν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐνυμφεύθη. Ἔως τότε, ἐθεώρει τὰς γυναῖκας ὡς αἷτιον τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς σπατάλης, ὣν ἡ συναναστροφὴ ἀφίνει μόνον ἐν τῷ στόματι τὴν γεῦσιν τῆς σποδοῦ τοῦ ἁμαρτήματος.

Ὁ Βαλτασσάρ ἦτο εὐσεβής, ἐπέπληττε δὲ ἑαυτὸν ὁσάκις τῷ συνέβαινε νὰ ἁμαυρώσῃ, διὰ τινος σφάλματος, τὴν ἀγνότητά του. Καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν εἰς ἕκ τῶν λόγων οἱ ὁποῖοι τὸν ἐβίασαν νὰ νυμφευθῇ. Ἐλεγε καθ' ἑαυτὸν ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τοῦ ὁποῖου τὰς ἐπιστολάς συχνὰ ἀνεγίνωσκεν, «ὅτι κάλλιον νὰ νυμφευθῇ τις παρά νὰ καίεται».

Καὶ ἡ φλόξ τοῦ πάθους ἠναψεν ἐν τῇ καρδίᾳ του, καθ' ἣν ἡμέραν ἦλθεν εἰς Ρώμην χάριν τῶν ἑορτῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, καὶ εἶδε τὴν θυγατέρα τῆς Ξενόδου του ἐν Ὁρσῶ, τὴν ὑπέροχον Πίαν μόλις ἐξελιθοῦσαν τότε ἐκ τοῦ μοναστηρίου, ἐνθα εἶχε κλεισθῇ ὑπὸ τῆς μητρὸς της ἵνα ἀνατραπῇ χρηστῶς.

Ὁ Βαλτασσάρ διήλθεν ἐκ νέου τὰ ἐρυθρὰ τεῖχη τῆς ἀγαπητῆς τοῦ Σιένης, ὀλίγον χρόνον πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ ἰδίου ἔτους νυμφευμένος πλέον μετὰ τῆς Πίας τῆς Ὁρσῶ. Καὶ πρᾶγμα σπάνιον εἰς φιλήσυχον ἄνθρωπον νυμφευόμενον ὀλίγον ἀργὰ καὶ ἐξ αἰσθήματος, δὲν μετενόησε ποσῶς διὰ τὴν πράξιν του. Ἡ Πία ἦτο συνετὴ καὶ ὠραία. Σοβαρὰ καὶ οἰκονόμος, δὲν ἐφλυάρει μὲ τὰ γυναῖκα τῆς γειτονίας. Δὲν ἔστρεφε νὰ παρατηρήσῃ ἄλλον ἄνδρα ἐκτὸς τοῦ συζύγου της. οὗτινος ἐδέχετο μετ' εὐχαριστήσεως τὰς θωπείας, διότι ἠγάπα τοὺς ὀλίγον πυρρὸς ὀφθαλμούς του, καὶ τοὺς μαύρους βοστρύχους τῆς ὠραίας γενειάδος του, ἡ ὁποία τὸν καθίστα ὀλίγον ὑπερήφανον.

Ὁ Βαλτασσάρ ὁμοῦ εἰργάσθη ὀλίγον, κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τὸν γάμον του μῆνας, καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ μόνη λυπηρὰ συνέπεια τοῦ γάμου του. Μόλις ἐκάθητο πρὸ τοῦ ὀκρίδαντός του καὶ ἀμέσως ἤρχιζε νὰ χασμάται, καὶ μετ' ὀλίγον παρεδίδοτο εἰς τὸν ἀκατάβλητον ὕπνον. Ἡ ὀκνηρία αὕτη ἐτρόμαζε τὸν Βαλτασσάρ. Ὁ οἶκός του ἤρχιζε νὰ δυστυχῇ ὡς ἐκ τούτου, ὁ χρωστήρ τοῦ ζωγράφου δὲν ἔπρεπε ν' ἀναπαύεται ὑπὲρ τὸ δέον. Εὐτυχῶς ἡ Πία ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον τὸν υἱὸν πρὶν γυρίσῃ τὸ Πάσχα.

Τὸν ὀνόμασαν Ματθαῖον, εἰς μνήμην τοῦ ἐνδόξου καὶ μακαρίτου ζωγράφου. Ὁ Βαλτασσάρ κατώρθωσε ν' ἀναλάβῃ τὸν χρωστήρα, καθ' ὃν χρόνον ἦτο ἐλεύθερος διαρκούσης τῆς ἀναρρώσεως τῆς συζύγου του. Καὶ ταχέως ἐπανακτήσας τὸν πρῶτον διὰ τὴν τέχνην του ζῆλον, ἤρχισε νὰ ζωγραφῇ, ὡς πρότερον. μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως, οὐδόλως παραμελήσας ὡς ἐκ τούτου τὴν σύζυγόν του. Ἐξηκολούθει νὰ θωπεύῃ αὐτὴν ἀλλὰ μετὰ μέτρον ἀρμόζοντος εἰς νυμφευμένους. Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν τὸν ὥθει εἰς τὸ κοινῇ. Ἡδὺν νυμφευμένος ὢν δὲν ἐφλέγετο πλέον ὑπὸ ἔρωτος, ὑποθέτων ὅτι καὶ ἡ σύζυγός του ἀπελάμβανε τῆς αὐτῆς ἡσυχίας. Ἀλλως τε, δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἐξετάσῃ περὶ τούτου.

Μῆνες παρήλθον. Τὸ καυστικὸν θέρος ἀπεκοίμισε τὰ ὑψηλὰ λίθινα ἀνάκτορα, τὰ ἐρυθρὰ βασιλικά καὶ τὰς εὐρείας λιθαστρώτους ὁδοὺς. Τὸ φθινόπωρον κατεκάθισε διὰ τῶν βροχῶν του, τὴν λευκὴν σκόνην τῶν δρόμων τὸ ἔτος ἐτελείωσεν, ἐπανήρχισεν. Ὁ γλυκὺς

χειμῶν τῆς Τοσκάνης ἐπανεφέρει τὰ πλήρη θερμῆς τέφρας δοχεῖα, παρὰ τὰ ριγοῦντα δάκτυλα τῶν γραιῶν. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἡ Σιένη εἶχε καλυφθῆ διὰ πέπλου ἐκ χιόνος.

Κατόπιν, ὡς ἐκ τῆς ἀνανεωθείσης, αἰφνιδίως, θερμότητος τοῦ ἀέρος, ἦνθησαν αἱ ἀμυγδαλαί καὶ αἱ κυδωνεαί. Ἡ ἀνοιξὶς ἦτο θερμὴ ὡς τὸ θέρος. Δέματα ἀπὸ μαύρα κεράσια ἐκρέμοντο ἐκ τῶν λεπτῶν κλάδων, τῶν σκιαζομένων ὑπὸ στενῶν λογχοειδῶν φύλλων.

Ἡ Πία, τῆς ὁποίας τὸ γάλα αἰφνιδίως ἐλιγρόστευσεν, ἀπεγαλάκτισε τὸν υἱὸν τῆς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἔγινε σιωπηλὴ, τὸ ὥραϊον καὶ μὲ κανονικώτατα χαρακτηριστικὰ πρόσωπόν τῆς ἐσυσκοτίζετο. Οἱ γλυκεῖς ὀφθαλμοὶ τῆς, χρώματος μύρου μαρμαίρου, ἐφαίνοντο ρευδῶδεις. Ἦτο κατηγῆς. Ὅσάκις ὁ Βαλτασσάρ ἐργασθεὶς καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, μετέβαινε πρὸς συνάντησίν τῆς, εὔρισκεν αὐτὴν ἀνευ ἀσχολίας παρὰ τὸ ἀποκοιμηθῆν ἤδη τέκνον τῆς, λυπημένην καὶ ἔχουσαν ἀπλανῆς τὸ βλέμμα. Τὴν ἠρώτα. Ἐκεῖνη ἀπήντα ὀλίγον ἀφηρημένη «δὲν ἔχω τίποτε». Ἀλλοτε πάλιν, ἐρρίπτετο εἰς τὸν λαϊμόν τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπόν του διὰ φιλημάτων. Καὶ πολλάκις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν θερμῶν τούτων φιλημάτων, ἡ περιπαθὴς ἐπιθυμία τοῦ Βαλτασσάρ ἐξήπτετο, ἐπιθυμία τοῦ φλέγοντος στόματός τῆς, τῶν μελανωδῶν ὀφθαλμῶν τῆς, τῶν εὐδῶμων πλοκάμων τῆς κόμης τῆς, καὶ ἐν γένει, ὅλου τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς σώματος, ὅπερ ἠῤῃχετο νὰ τῇ ἀνῆκῃ πάντοτε.

* *

Ἡμέραν τινὰ τοῦ αὐτοῦ φθινοπώρου, ἐνῷ ὁ Βαλτασσάρ ἐπεράτῳ τὰς δεδεμένας χεῖρας τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ ἀγγέλου, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του ἡ Πία μετὰ τοῦ τέκνου τῆς καὶ ἐκάθησε πλησίον τοῦ ὀκρίδαντος διασκεδάζουσα τὸν μικρὸν Ματθαῖον μὲ δέσμην κερασίων. Ὁ Βαλτασσάρ ἐμειδίασεν εἰς ἀμφοτέρα τὰ προσφιλῆ του πλάσματα καὶ ἐξηκολούθησε ζωγραφῶν. Ἡ Πία παρέμεινεν ἀλλ' ἔπειδῃ, ὁ μικρὸς ἐφώναζε καὶ ἐγάλα δυνατὰ, διεγειρόμενος ὑπὸ τῆς προσπαθείας, τὴν ὁποῖαν κατέβαλλε νὰ συλλάβῃ τοὺς καρποὺς διὰ τῶν ἀδεξίων χειρῶν του, ὁ Πατὴρ διακόψας τὴν ἐργασίαν του διασκέδασε, πρὸς στιγμὴν, ἐπὶ τῇ θεάματι καὶ εἶπε:

— Τώρα, Πία, ἀφες με ἴσυχον. Ἡ εἰκὼν αὕτη τὴν ὁποῖαν μετ' ὀλίγον τελειώσω, εἶναι κατεπεύγουσα παραγγελία ἡ δὲ κόμησά Tolomei, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑποσχέθη νὰ τὴν παραδώσω αὐτὴν τὴν Κυριακὴν, θὰ μὲ ἀνταμείψῃ καλλίτερον ἢ ἂν τὴν ἐτοιμάσω τὸ Σάββατον.

Ἡ Πία ἠγέρθη κρατοῦσα τὸ τέκνον τῆς.

— Δὲν σ' ἐμποδίζομεν διόλου εἰς τὸ ἔργον σου εἶπε μετὰ λύπης.

— Ναὶ παρατηρῶ καὶ τοὺς δύο. Βλέπω τὴν χάριν τοῦ παιδίου καὶ τὴν ὥραιότητά σου, Πία. . . . Τοῦτο μὲ ταραττει, καὶ δὲν ἔχω πλέον τὴν γαλήνην καὶ τὴν εὐλάβειαν ποῦ μοῦ χρειάζονται.

Ἡ Πία προσήλωσεν εἰς τὴν γῆν τὸ βλέμμα τῆς, τοῦδ' ὅπερ δι' αὐτὴν ἦτο σημεῖον ὀργῆς.

— Εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Ματθαῖος καὶ ἐγὼ δὲν ὁμοιάζομεν διόλου πρὸς αὐτὰ ποῦ ζωγραφεῖς ἐπὶ τοῦ πίνακος σου.

Ὁ Βαλτασσάρ κατέθεσε τοὺς χρωστήρας του.

— Τί θέλεις νὰ εἴπῃς Πία;

— Θέλω νὰ εἴπω, ὑπέλαβεν, ἐξαπτομένη καὶ πλησιάζουσα πρὸς τὸν πίνακα, ὅτι ἡ Παναγία τὴν ὁποῖαν βλέπω ἐδῶ, δὲν ὁμοιάζει πρὸς γυναῖκα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ὁμοιάζει πρὸς ἀληθινὸν παιδίον, ὅπως δὲν ὁμοιάζουν πρὸς ἀληθινούς νεανίας οἱ δύο οὗτοι ἄγγελοι. Ποῦ εἶδες αὐτοὺς τοὺς ἰσχνούς καὶ κυρτωμένους ὡς φύλλα ἱριδος λαίμους, τὰ ὡς σῦκα πρόσωπα καὶ τοὺς ἐπιμήκεις δακτύλους οἱ ὅποιοι δὲν διαφέρουν ἀπὸ πόδας ἀράχνης; Βεβαίως δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἐν- νῶ ἀπὸ ζωγραφικῆν! Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰδέαν μου, αἱ χονδροειδεῖς σκιαγραφίαι, τὰς ὁποίας χαράσσουν τὰ παιδιά δι' ἀνθρακος ἐπὶ τῶν λευκῶν τοίχων, εἶναι μᾶλλον ἐπιτυχημένα.

Ὁ Βαλτασσάρ οὐδόλως ὀργίσθη. Ἐσκέφθη ἐπὶ τινα στιγμὴν καὶ ἔπειτα παρατηρῶν ἐναλλάξ τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν σύζυγόν του:

— Πία, εἶπε, ζωγραφῶ αὐτὴν τὴν Παναγίαν, αὐτὸν τὸν Χριστὸν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγγέλους, καθ' ὃν τρόπον μ' ἐδίδαξεν ὁ ἀγαπητὸς διδάσκαλός μου ὁ Ματθαῖος di Giovanni, ὁ ὁποῖος ἤδη βλέπει ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς ἀγγέλους, τὴν Παναγίαν καὶ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ Παραδείσῳ, καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ἂν αἱ εἰκόνες, τὰς ὁποίας ἐκαλλιτέχνησεν ὁμοιάζουσιν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγὼ δὲν εἶδα, μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου τὰ οὐράνια αὐτὰ πρωτότυπα, συμμορφῶμαι πρὸς τὴν παράδοσιν. Ἐν τούτοις οἱ λόγοι σου μὲ ταρασσούν διότι ἐνέχουν κάποια ἀλήθειαν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχω ἀνάγκην νὰ σκεφθῶ. Ἄφες με μόνον, σὲ παρακαλῶ, καὶ μὴ μησικακῆς ἐναντίον μου, διότι σὲ ἀγαπῶ. Σὲ εὐχαριστῶ δὲ διότι μοὶ ὠμίλησας εὐλκρινῶς.

Κατὰ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ἡμέρας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ. Ἐσκέπτετο ἐναλλάξ τὴν σύζυγον καὶ τὴν τέχνην του. Καὶ πρώτην φοράν ἐσκέπτετο περὶ ἀμφοτέρων μετ' ἀνησυχίας. Μετὰ μακρὰν, εὐτυχῶς, σκέψιν κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ μερικὰς ὁρθὰς ἰδέας. Διότι ἐχρησιμοποίησε τὸ πνεῦμά του μετὰ τῆς αὐτῆς εὐσυνειδησίας, μετ' ἧς καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ τὸ πνεῦμά του πολλάκις ἀφηρημένον, ἠδύνατο νὰ ἴδῃ δι- αυγῶς, ὅταν αὐτὸς ἤθελε, τὰ πλησίον ἀντικείμενα.

Ὁ Βαλτασσάρ ἀντελήφθη δύο πράγματα. Πρῶτον, ὅτι ἡ Πία, ζυλότυπος, ἐμίσει τὸν χρόνον, ὃν ὁ σύζυγός τῆς ἀφίερει εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ἵσως δὲν εἶχεν ἄδικον διότι ὁ Βαλτασσάρ ἐλησμονεῖ αὐτὴν καθ' ὃν χρόνον ἐζωγράφει. Καὶ ἀντὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν φύσιν τῆς γυναικὸς, νὰ προσπαθῇ νὰ καθιστᾷ αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον μέτοχον τοῦ εὐγενεστάτου μέρους τῆς ζωῆς του, τοῦ παρέχοντος εἰς αὐτὸν τόσας ὥρας γαλήνιου ἐνεργητικότητος καὶ εὐλαβοῦς

ἐνθουσιασμοῦ, τοῦναντίον τὴν ἀπεξένου αὐτοῦ. Ἐθεώρει τὴν γυναῖκα, ὅπως πλείστοι τῶν συγχρόνων του, ὡς ἀντικείμενον εὐχαριστήσεως τῶν ὀρέξεων τοῦ ἀνδρώπου, καὶ οὐδὲν ὡς σύντροφον διὰ τὰς σκέψεις του.

Δεύτερον, ἀντελήφθη, ὅτι ἡ Πία δὲν εἶχε μέγα ἀδικον κατηγοροῦσα τὴν Παναγίαν, τὸ Νήπιον καὶ τοὺς δύο ἀγγέλους. Βεβαίως ὁ Ματθαῖος τῆς Σιένης ἦτο μέγας καλλιτέχνης καὶ ἰδύνατό τις χωρὶς ν' ἀπατηθῇ νὰ μιμῆται πάντοτε τὸ ἔργον του. Ἀλλ' ἡ Πία κατὰ ἑαυτὴν εἶχε δίκαιον. Ἡ Θεοτόκος Μαρία καὶ ὁ Χριστὸς κατὰ τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους τῆς ἐν τῇ γῇ διαμονῆς των ἦσαν ὄντα μὲ ὅσα καὶ μὲ σάρκας. Οἱ δὲ ἄγγελοι κατὰ τὴν παράδοσιν, παρίσταντο ὡς ὠραῖοι πτερωτοὶ παῖδες. Ὁ Βαλτασσάρ καὶ ὁ Ματθαῖος, ἀναμφιβόλως διὰ νὰ διερμηνεύσουν τὸ ὑπεράνθρωπον τῶν ἱερῶν τούτων προσώπων, πᾶν ἄλλο ἐζωγράφουν ἢ ὄντα μὲ ὅσα καὶ μὲ σάρκας. Ἐὰν, ὅμως παρ' ὅλα ταῦτα, εἴχομεν πιστὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Μητρὸς του, ὅπως πράγματι ὑπῆρξαν, μεθ' ὧν τῶν πιστῶν δειγμάτων τῆς ἀνθρωπότητός των, πέσης εὐφροσύνου λατρείας δὲν θὰ ἦτο ἀντικείμενον ἡ εἰκὼν;

Ὁ Βαλτασσάρ ἐσκέφθη περὶ τῶν μεγάλων τούτων προβλημάτων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ μέρος τῆς ἐπομένης νυκτός, ἐν ᾗ παραπλεύρως αὐτοῦ, ἡ Πία ἐκοιμάτο ὑπνόν τεταρχυμένον. Τὴν ἐπομένην, ὅτε ἀφίπνυσθαι εἶχε λάβῃ ἀπόφασιν.

— Πία, τῇ εἶπε, ἀγαπητὴ μοι σύζυγος, σὲ παρακαλῶ εὐθύς ὡς τελειώσης τὴν οἰκιακὴν ἐργασίαν, νὰ ἔλθῃς πρὸς συνάντησίν μου ἐν τῇ ἐργαστηρίῳ μετὰ τοῦ μικροῦ μας Ματθαίου, τὸν ὅποιον θὰ διασκεδάξῃς, ὡς καὶ χθές, μὲ τὰ κεράσια.

— Διατί; ἠρώτησεν ἡ Πία, ἥτις ἦτο ἀκόμῃ δυσηρεστημένη.

— Ἐπεθύμουν νὰ κάμω τὴν εἰκόνα σας.

Ἡ Πία ἐσκήρτησεν ἐκ χαρᾶς καὶ ἐκάλυψε τὸν σύζυγόν της μὲ θωπείας. Ἐτελείωσε ταχέως τὴν ἐργασίαν της καὶ ἔπειτα κρατοῦσα ἐν τῇ ἀγκάλῃ της τὸ νήπιον καὶ δέσμην μαύρων κερασίων διὰ τῶν δακτύλων της, μετέβη εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ καθίσασα πλησίον τοῦ παραθύρου ἐπὶ ὅζαρε μεθ' ὑπομονῆς.

Κατ' εὐτυχίαν, ὁ μικρὸς Ματθαῖος ἦτο ἡσυχος καὶ ἡ Πία εἶχε τὴν φαιδρὰν γαλήνην τῶν Ῥωμαίων γυναικῶν, διότι πολλάκις ἐπανελήφθη ἡ ἐργασία αὕτη, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὁ Βαλτασσάρ ἐκοπίασεν ὑπερβολικά.

Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δὲν ἐργάζετο πλέον φυσικῶς. Ἡ χεὶρ του ἐδυσκολεύετο νὰ περιορίσῃ τὸ σχῆμα τοῦ πρωτοτύπου ἢ πυξὶς του ἀπέμαθε τὰ χρώματα τῶν πραγματικῶν ὄντων. Ἐν τούτοις μετὰ μεγάλην προσπάθειαν καὶ μετὰ πολλὰς ἐπαναλήψεις, ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἡμέραν τινὰ κύριον τοῦ ἔργου του.

Ἡ Πία καὶ ὁ Ματθαῖος τόσον ζωντανὰ ἦσαν ζωγραφημένοι, ὥστε θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι ἀνέπνεον ἐπὶ τοῦ λινοῦ. Τὰ δὲ κεράσια θὰ ἠπάτων καὶ αὐτὰ τὰ πτηνὰ.

Ἡ Πία καὶ ὁ Ματθαῖος πιστῶς ἀντιγραφμένοι πα-

ρίστων δι' ὅλους τὴν Θεομήτορα καὶ τὸ θεῖον Νήπιον, τοῦδ' ὅπερ ὁ Βαλτασσάρ οὔτε ἐπεβίβωσεν οὔτε ἐσκέφθη. Ἡ χεὶρ ἡ χαράξασα τόσας Παναγίας καὶ τόσους Χριστοὺς διεφύλαξεν ἐπὶ τῶν δακτύλων οὐράνιον τινα μαγνητισμὸν. Οἱ φίλοι τοὺς ὁποίους συνεβουλεύετο ὁ Βαλτασσάρ, ἐν ᾗ ἀκόμῃ ἐργάζετο, δὲν ἠπατήθησαν περὶ τούτου. Τὸ ἔργον τὸ γενόμενον ὀνομαστὸν ἐν Σιένη πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ, ἐξαπείσθη «ἡ Παναγία μὲ τὰ κεράσια,» καὶ ἡ προσωνυμία αὕτη ἀπεδόθη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Πίαν ὑπερηφανευομένην διὰ τοῦτο.

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Βαλτασσάρ σκεπτικὸς ἐπεράττει τὴν εἰκόνα πλήρης θρησκευτικῆς ταραχῆς. Ἐσκέπτετο: «ὁ Θεὸς μὲ ἀναγγέλλει ὅτι ἀφοῦ μιμούμαι τὸν διδάσκαλόν μου Ματθαῖον, ὀφείλω νὰ μὴ χάραξω ποτέ παρὰ τὴν εἰκόνα τῆς Μητρὸς Του καὶ τοῦ Υἱοῦ Του. . . . ὦ! Θεέ μου! εὐσπλαχνήσθητι τὸ πλάσμα σου.!

..

Διαρκούσης τῆς ἐργασίας ταύτης, ἡ ζωὴ τῶν δύο συζύγων συνεκentrώθη εἰς τὸ ἐργαστήριον. Μόλις ἔτρωγον κατευσπυσμένως. . . . Τὸ ἐσπέρας, κεκμηκότες ἢ μὲν ἐν στάσει πὸ ζα ρ, ὁ δὲ ζωγραφῶν, ἀπεκοιμῶντο βαθέως εὐθύς ὡς κατεκλίνοντο. Ἡ Πία ἀπηλλάγη τῆς κοπώσεως ταύτης πόλῳ ταχέως ὅτε περατωθείσης τῆς εἰκόνης ἐπανελάβε τὰς συνήθεις ἀσχολίας της. Ὅτε τὰ βλέμματα προσηλοῦντο ἐπ' αὐτῆς ἐκ τῶν λιθοστρώτων ὁδῶν τῆς πόλεως, μαντιεύουσα τὸν ψυθουρισμὸν «Ἰδοὺ ἡ Πία, ἡ Παναγία μὲ τὰ κεράσια. . .» ἐλάμβανε τὸ ὄφος τῆς ἀγνῆς σεμνότητος, τῆς ἀρμοζούσης εἰς τὴν θεῖαν ταύτην παρομοίωσιν. Ἀλλ' ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Βαλτασσάρ, δὲν ἐφρόντιζε νὰ τηρῇ στάσιν ἀνωφελῆ τοῦ λοιποῦ. Ἦτο, ὅπως ἄλλοτε, φαιδρὰ μήτηρ καὶ ἐρωτόληπτος σύζυγος πρὸς ζήτησιν τῆς ὁποίας ὁ Βαλτασσάρ εἶχε μεταβῇ, διὰ τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Ὅρσο ὅχι μακρὰν τοῦ Τιβέρεως.

Ὁ Βαλτασσάρ ἀνέλαβε μετὰ μεγαλυτέρας δυσκολίας. Μετὰ τὸ πέρας τῆς εἰκόνης, προσεβλήθη ἀπὸ πυρετὸν. Καὶ ὅτε ἀπηλλάγη αὐτοῦ ἦτο ἀτονος καὶ ἀφηρημένος. Ἡ συνήθης εὐλάβειά του ἐγένετο θερμότερα. Ἐσύχναζεν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἀνεγίνωσκεν ἱερὰ βιβλία, μὲ μίαν λέξιν, ἔζη ὡς ἄνθρωπος ἐμπνευσθεὶς ἀνωθεν. Ἡ σύζυγός του δὲν τὸν ἐπέπληττε διὰ ταῦτα, ἐπειδὴ, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἦτο σύζυγος εὐπειθής, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν συνεκίνει ἡ περιποίησις ἥς ἦδη ἐτύγχανε παρὰ τοῦ Βαλτασσάρ, ὅστις τὴν συνεβουλεύετο περὶ ὧν τῶν πραγμάτων τῆς τέχνης του, καὶ τῇ ἀνεκόνου ὅλας τὰς σκέψεις του, αἱ ὁποῖαι ἀπέβλεπον εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς των. Ναὶ μὲν δὲν ἰδύνατο νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ διὰ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸν εὗρισκεν ὀλίγον ψυχρὸν εἰς τὰς θωπείας τῆς ἀπορούσας πῶς δὲν τῷ ἀνταπέδιδεν αὐτάς. «Ἀναμφιβόλως, ἐσκέπτετο, ἡ κόπωση καὶ ὁ πυρετὸς τὸν ἐξησθένσαν δι' ὀλίγον καιρὸν. . . .»

Ἐν τούτοις αἱ ἡμέραι καὶ οἱ μῆνες παρήρχοντο ἡ ζωηρὰ κόρη τοῦ Ὅρσο ἤρχισε νὰ μνησικακῇ κατὰ

τοῦ εὐλαβοῦς καὶ ἐγκρατοῦς συζύγου της. Ἐδοκίμασε τὰ διάπυρα φιλήματα τὰ ὅποια, ἄλλοτε, καθὼς δτε ἦσαν ἡρραδωνισμένοι, τὸν ἑκατον καὶ τὸν ἐξετρέλλαινον. Ὁ δυστυχὴς Βαλτασσάρ ὑπέφερε μὲν ταῦτα μετ' ἰωβίου ὑπομονῆς, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἀνυπομονήσαν του. Ἐκείνη ἐλυπήθη. Ὁ Βαλτασσάρ ἠδιαφόρησεν. Ἐκείνη ὠργίσθη καὶ ἐγένειεν ἰδιότροπος. Ὁ Βαλτασσάρ ὑπέκυψεν ὑπενθυμίζων εἰς αὐτὴν, ὅτι ἡ Θεοτόκος Μαρία ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ἀναλλοιώτως γλυκεῖα.

Ἀπελπισ ἡ Πία, εἶπεν ἐσπέραν τινὰ, καθ' ἣν σιγμὴν οἱ δύο σύζυγοι ἐπηγγαίνον νὰ κατακλιθῶσιν.

— Ἀληθῶς δὲν γνωρίζω διατί μερίζομεθα τὴν αὐτὴν κλίνην. Δὲν ζῶμεν ὡς καλόγηροι καὶ ἐν τοῦτοις νομίζω ὅτι ὑπανδρεύθη καλόγηρον.

Ὁ Βαλτασσάρ, ὁ ὁποῖος ἔδενεν ἐν φουλάρο περὶ τὴν κεφαλὴν του, ἐστράφη πρὸς αὐτὴν καὶ τῇ εἶπε χαμηλοφώνως.

— Γυναῖκα, περιόρισε τὴν γλῶσσάν σου διότι ὁ διάβολος θέλει νὰ ὀμιλήσῃ διὰ τοῦ στόματός σου.

Τίποτε δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν μου, τὴν ὁποίαν σύ ἡ ἴδια μοὶ ἐνέπνευσας. Εἰς τὴν ζωὴν μου ὑπῆρχον δύο μέρη. Τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον σοὶ ἀνήκει, ἦτο ἡ εὐτελὴς ζωὴ τῶν αἰσθησέων μου, τὸ ἄλλο ἦτο ἡ τέχνη μου καὶ ἡ εὐλάβειά μου αἱ ὁποῖαι δι' ἐμὲ ἦσαν ἀναποσπαστῶς συνδεδεμένα. Ἡθέλησας νὰ μετάρχης τοῦ τελευταίου μέρους. Συνήνεσα. Ἐξωογώνησας τὴν τέχνην καὶ τὴν εὐλάβειαν ταύτην διὰ τῆς χάριτος τοῦ προσώπου σου. Νομίζω ὅτι γυνὴ δὲν δύναται ποτὲ νὰ ὀνειρευθῇ εὐγενέστερον προσορισμόν. Ἀλλ' ὅταν τὸν φθάσῃ θά ἦτο αὐτόχρονη ἀντιστοιχίαν νὰ τὸν ποδοπατήσῃ. Θὰ ζήσωμεν, τοῦ λοιποῦ, ὅπως ἐξήσαν ὁ Ἅγιος Ἀλέξιος καὶ ἡ σύζυγός του.

Ἡ γυνὴ ἡ ὁποία προσέφερε τὸ πρόσωπόν της, διὰ τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, πρέπει νὰ ἐμπνέῃ μόνον εὐλαβεῖς καὶ ἀγνὰς σκέψεις.

Ἐπραξεν ὅπως εἶπεν. Ἐὰν ἐπεισε τὴν Πίαν δὲν δύναμαι νὰ τὸ διαβεβαίωσω. Ἄλλως τε ἀπέθανε μετ' ὀλίγα ἔτη, θεωρούμενος ὡς ἅγιος. Ἡ εἰκὼν « ἡ Παναγία μετὰ τὰ κεράσια » ἐτοποιητῆθη εἰς μικρὸν ἰδιωτικὸν παρεκκλήσιον πλησίον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὁ Ἄσσο. Εὐρίσκεται ἐκεῖ, μέχρι τῆς σήμερον. Ἐπειδὴ δὲ διαφέρει πολὺ τῶν λοιπῶν ἔργων τοῦ Βαλτασσάρ, θεωρεῖται νόθος· μερικοὶ τὴν ἀποδίδουν εἰς τὸν Giovanni Bazzi τὸν ἐπικαλούμενον le Sodoma.

ΤΕΛΕΜΗΣΟΣ

Τὰ νέα ἔργα. — Δὲν ὑπῆρξεν ἄγονος εἰς παραγωγὴν πρωτοτύπων ἔργων ἢ ἐφετεῖν ἔν Ἀθήναις θεορινὴ θεατρικὴ περίοδος· οὕτω μετὰ τὸ «Εἰκοσινένα» τοῦ κ. Βώκου, τὴν «Ἐξοσιν» τοῦ Ὁθωνος τῶν κ. κ. Δημητράκοπούλου καὶ Κυριακοῦ, τὰ «Ρόδα τῆς Ἱερικῆς» τοῦ κ. Δαραλέξη, ἐχομεν εἰσέτι ν' ἀναφέρωμεν τοὺς «Λύκους τῆς Μακεδονίας» τοῦ κ. Ἀσπρέα καὶ τὸ «τοῦ Βινκας» τοῦ κ. Ἰ. Πολέμη, τοῦ τρυφεροῦ ποιητοῦ τοῦ «Ὀνειροῦ» καὶ τοῦ «Μαγεμένου ποτηρίου» Ἀμφότερα τὰ ἔργα ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Παλαίου Βασιτεῦ ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Οἰκονόμου, ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν πρωταγωνιστεῖ ἡ τόσον συμπαθὴς εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν κοινὸν καλλιτέχνης Μαρίκα Κοτοπούλη. Τὰς ὑποθέσεις τῶν παραλαμβάνομεν ἐκ τῶν «Ἀθηνῶν».

Οἱ «Λύκοι». — Πρὶν ἢ ἐπέλθουν ἐν Μακεδονίᾳ οἱ Βουλγάροι καὶ ἀρχίσουν τὸν ἐξοντωτικὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οἱ κάτοικοι ἔζων ἡσυχῇ. Τὰ φυλετικὰ μίση καὶ τὰ πάθη ἐκοιμῶντο βαθεῖα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν. Τοιοῦτον διόν ἔζον καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἀντίσταν, τοῦ ὁποῖου ὁ Ἕλληνας προῖχος Γράντας εἶχε μνηστεύσει τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐπίσης προῦχοντος Ἑλλήνου Σόλμα, οὗτινος ἡ σύζυγος ἦτο Βουλγάρη. Μεταξὺ τῶν νέων ἀνεπτύχθη ἔρως, ἀλλ' ὁ γάμος ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ μετὰ τὴν ἐπύμνησιν τῆς Χριστάνης ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπου ἔχεν ἀποσταλῇ αὐτὴ διὰ νὰ ἀνεπτύχῃ εἰς τὴν Παρθεναγωγείαν.

Ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τὰ γεγονότα ἐπέρχονται γοργὰ καὶ ἀεπαλλήλα. Οἱ Βουλγάροι ἀρχίζουν τὸ ἐξοντωτικὸν ἔργον των, ὁ πατὴρ τοῦ Σόλμα ἀποθνήσκει, ἡ δὲ μήτηρ του ἡ Βουλγάρη κατορθώνει νὰ φανατίσῃ τὸν υἱὸν της καὶ τὸν καθιστᾷ Βουλγάρον.

Νεώτατος ὁ Σόλμας γενναῖος καὶ ὀρμητικὸς ἀλλ' ἄφρων, φανατίζεται, φονεύει μίαν νύκτα ἕνα προγεγραμμένον ἱερεῖα τοῦ χωριοῦ καὶ ἐξέρχεται εἰς τὰ ὄρη ὅπου γίνεται ἀρχηγὸς συμμορίας.

Ἡ Χριστάνη ἐπανερχομένη εἰς τὴν Ἀντίσταν μανθάνει μετὰ φρίκης τὴν διαγωγὴν τοῦ ἐφήδου, τὸν ὁποῖον ἠγάπησεν, ὁ ἰθὺς τῆς ἐξεγείρεται καὶ μῖσος ἀσπονδον γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν της κατὰ τοῦ πρῶτον μνηστῆρός της.

Ἦδη ἐν Μακεδονίᾳ ὁ ἀγὼν ἔχει φθάσει εἰς τὸ κατακύρυνον· οἱ Ἕλληνες ἐκδικεῖται ἔχουν ἐπέλθῃ καὶ ὁ σπαραγμὸς διεξάγεται παντοῦ ἁγριός. Ὁ Σόλμας ἡγούμενος βουλγαρικῆς συμμορίας εἶνε προγεγραμμένος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ διώκεται ἀμειλίκτως, ἀλλὰ παρ' ὅλον τὸν σπαραγμὸν ὁ Σόλμας δὲν ἔχει ἀπομονώσει τὴν Χριστάνην, τὴν ἀγαπᾷ μὲ ὅλην τὴν ἀγριότητα τοῦ περιφρονημένου ἔρωτος καὶ κατορθώνει νύκτα τινὰ τοῦ χειμῶνος